

LETO I.

LJUBLJANA, SOBOTA, DNE 13. NOVEMBRA 1937.

ŠTEV. 5.

Za občestveno sožitje

Moderni gospodarski sistem je ločil s skoro nepremostljivim prepadom kapital in delo, kapitalista in delavca. Ločil je njuno zunanje življenje, še bolj pa je ločil njuni duši.

Podjetnik je šel v silnem diru tekme in konkurence s svojimi sovrstniki brezobzirno preko božjih in človeških pravic svojega, njegov kapital ustvarjajočega delavca. Z brezsrčnostjo, ki bi je v resnici ne mogli pričakovati od človeka, je netil gnev in odpor za najosnovnejše pravice ogoljufanega delavca. Božjo podobo v delodajalcu je uničil pohlep in nasladno, razbrzdano, nekrščansko življenje. V delavcu pa jo je umorila krivica, ki se je često bogoskrunsko našemila s sodnim plaščem božjih postav.

Kdo bi se čudil, če je v brezupju, da bi mogla zmagati pravica duha, delavec dvignil pest, da si proti nasilju krivice izvojuje pravico sile.

Bog ve in preteklost in sedanost izpričuje, da si delavni stanovi niso želeli boja in krvoprelitij. Zeleli pa so in hrepeneli, da bi mogli biti in ostati ljudje z vsemi od Stvarnika jim danimi neizbrisnimi pravicami. V njihovih srcih je bilo vedno toliko ljubezni in vdanosti doma, da so z vso močjo hoteli, naj bi življenje gospodarjev teklo srečno v soglasju in sožitju s srečo delavcev in njihovih družin. Brezprimerno razočaranj v tem, čisto človeškem, plemenitem teženju šele so bili po sili potisnjeni v zagrenjenost odpora.

Delavni stanovi so še danes v svojem jedru zdravi, daleko bolj zdravi kot stan posejajočih bogatašev. Ti prvi se kljub strupenemu dihu časa doslej še niso iztrgali povsem občestvenemu duhu vzajemnega življenja. Drugi pa se v to življenje vrniti prav ne morejo, ker jim manjka za to potrebne postavke zdravih duhovnih osnov. Spoznavajo sicer, da tako ne sme naprej. Zaustaviti hočejo plaz, ki so ga sami sprožili. Zdi se pa, da jih žene k tej zaustavitvi razdvojevanja isto sebično mišljenje, ki je obstoječi razdvoj družbe povzročilo.

Metode, način, kako hočejo razredno delitev človeških plasti prekiniti in zopet vpostaviti harmonijo interesov, vzajemnost ustvarjanja, sožitje medsebojnih odnosov, so le preveč enostransko prepleškana vrata žalostne brezduhovne liberalne preteklosti. Delavske ustanove in sloji se ob teh metodah ne morejo ubraniti vtisa, da hočejo odprte rane zdraviti mesto z oljem in vinom resnice, le s sugestijo, ki je laž in prevara.

Mi moramo poudariti, da smo v pravcu svojih načel proti razredni borbi in proti razrednim diktaturam. Tem načelom zvesti smo dolžni, da se prizadevamo za občestveno življenje družbe, predvsem pa naroda, katerega sinovi smo. Nas zato ni strah pred vso javnostjo izpovedati, da mi ne odklanjamo resničnega sožitja raznih stanov in poklicev. Povedati pa moramo, da nam ustvarjanje takega sožitja nikakor in nikdar ne pomeni reakcije zoper napredek družbe, še manj pa lažno izigravanje delavske skupnosti za interese materijalistično usmerjenega kapitalizma.

Prerejati izlete, plačati nekaj hektolitrov vina, pozdravljati udeležence, v časopisju se spomniti kake obletnice, pa s kolektivnimi pogodbami istočasno ob časih najboljših konjunktur znižati

Franc Gabrovšek:

Konec prodaji prepričanja

Prestana preiskušnja

Polpretekla doba živkovičeve in Jevtičeve diktature je bila velika preizkušnja politične zrelosti našega naroda. Dandanes se dogodki vrste z izredno naglico in hitro se pri tem vse pozablja. Ljudstvo pozabi prehitro pritisk, ki se je nanj izvajal, pozabi preganjanja, ki jih je pretrpelo, pozabi poniževanja, ki jih je narod moral prenesti. Novi dogodki zabrisujejo prejšnja doživljenja. Pa le prav, da obrnemo misli na polpreteklo dobo. Ali je naše ljudstvo to preizkušnjo dobro prestalo? Mirno moramo ugotoviti, da nas pritisk ni zlomil. Narod svojega mišljenja ni izpremenil. Kmet in delavec, jedro naroda, sta vzdržala v vsem nasilju. Le malo je onih, ki jih je ta čas na novo pokvaril ali odtrgal narodnemu življenju. Kar je že v stari Avstriji bilo bolehnega po naših trgih in mestih, kar je bilo že poprej prekvašeno s tujimi idejami, ki niso zrastle iz našega narodnega življenja, kar se je poprej nagibalo k občudovanju nemštva, to je tudi v tej dobi kionilo v občudovanju močne pesti in se udajalo tujim slovenskim vplivom. V glavnem tedaj vedno ista podoba odpadnikov pred velikim prevratom in po 6. januarju.

Sebičneži proti narodu

Kljub sorazmerno dobrim skušnjam moramo pa vendar le priznati, da je tudi ta doba pokazala pomanjkljivosti, da je tudi v tej dobi skoro vsak kraj našel v svojih narodnih vrstah koga, ki mu je bila vse trenutna korist in ki mu ni bilo nič za dobrobit celega naroda, ne za njegovo bodočnost. Da, doživljali smo, da so se pojavljali poprej neznatni politični voditelji in so naenkrat hoteli zaigrati veliko vlogo v mi-

lostni senci diktatorskega plašča. Na take pojave in njih vzroke bi radi danes opozorili, da se jih znamo vedno bolj varovati in da ne bi ob kaki novi preizkušnji zopet dvignilo politično nepoštenje previsoko svoje glave.

Sebičneži otroci liberalizma

Vedno je žalibog na svetu nekaj ljudi, ki gledajo vse dogodke okrog sebe samo v luči hitre, trenutne koristi. To so sebičneži, ki ne morejo dvigniti svojih misli nad najožjo svojo okolico in ki nimajo nikakega smisla za skupnost.

Liberalizem, ki je desetletja in desetletja izpodkopaval narodno življenje, je posebno pospeševal tako samoljubje, ker je s svojim prevelikim povdankom posameznikove osebnosti in njenih pravic razbijal družbo. Podobni so taki ljudje kmetom, ki nosijo v mlekarno, ki so jo sami ustanovili, namesto čistega mleka napol vodo, pa s tem uničijo svojo mlekarno in sebe. Radi hipnega dobička ne vidijo svojih resničnih koristi in koristi bodočega rodu. Podobni so onim kmetskim županom, o katerih pripoveduje nemška porenjska zgodba. Grof je imel v svoji kleti ogromen sod, pa je zaželel, da bi bil ta sod napolnjen z vinom vseh njegovih vasi. Vsake vasi župan naj bi prinesel sodček najboljšega vina in ga zlil v ta veliki sod. In župani so res prihajali in prinašali iz vdano sklonjenim hrbtom svoje darove. Pa je premoder župan premišljal in rekel: »Če jaz ponese namesto vina v sodčku vodo, se v ogromnem sodu to ne bo prav nič poznalo.« Prav tako pa je mislil tudi drugi, tretji, četrti župan, — vsi župani so bili enako modri — in sod se je napolnil namesto z vinom z vodo. Vsa zvižanost in sebičnost županov je bila razkrita in osramočena.

Strahopetni slabiči

Ti sebičneži pa so navadno tudi slabiči, ki ob vsakem pritisku sklonijo glavo, ker imajo nemirno vest, ker se boje za svoje trenutne koristi, takoj zlezejo pod klop in ne upajo uveljaviti svojega mišljenja. Gorje onim skupinam, ki jih vodijo taki slabiči, taki kratkovidni voditelji, ki

jemljejo čast demokraciji.

Mnogi danes govore proti demokraciji, češ, da je odpovedala. Kažejo na parlamente, ki se ne obnesejo in ki jih more spreten ministrski predsednik za majhne svote kupiti. Dokazujejo, da se v parlamentih samo govori, ker hoče vsak priti do veljave in še ljudstvu pokazati, češ, tudi jaz sem nekaj povedal. In vendar je demokracija sama na sebi pri vsem tem nedolžna. Demokracija pomeni enakopravnost vseh ljudi, pomeni urejeno svobodo vseh v okviru zakonov, pomeni, da naj res pride posameznik do soodločevanja pri vodstvu države. Smo za primerne izpremembe parlamentarizma, zlasti smo proti vse-mogočnosti centralnega parlamenta. Toda vse gori našete napake parlamentarizma izvirajo odtod, ker je zrastle naš parlamentarizem iz dobe, ki je bila prepojena z liberalizmom in je ta duh liberalizma prekvašal veliko večino voditeljev. Naj so se tudi nazivali socialiste, so vendar podlegali sebični miselnosti individualizma. Ni tedaj kriva demokracija, da je toliko gnilega v parlamentarizmu, kriv je liberalizem sam, krivi so v duhu liberalizma vzgojeni voditelji. To so tisti sebičneži, ki smo jih zgoraj označili, ki so se vrnili za voditelje, ne da bi imeli za to zadostne pravne sposobno-

plače, je načrtno varanje istih mas, katerim se oznanja evangelijsko sožitje. Preko industrijskih in trgovskih zbornic delovati za demontažo zakonov, ki ščitijo brezmočno delavstvo proti vse-mogočnemu delodajalcu, kakor to izpričuje zadnji predlog teh zbornic za razveljavljanje paragrafa 330 obrtnega zakona, pa v žarki luči izpričuje, kako daleč so še naši delodajalski stanovi od pravega duha, ki naj tvori živo osnovo vzajemnega ustvarjanja in delate delitve bremen in dobrot.

Da, družbi in narodu, nam vsem je treba vzajemnega občestvenega življenja. Treba nam je sožitja. Toda tega nikoli ne bo ustvarila zlagana »pravica«, preračunjena laž, brezbožna sebičnost, nikoli utvara in sugestija. — Proti takemu lažnemu sožitju vstajamo in se borimo. Tistim zgoraj je treba vedeti, da je sožitje možno le na osnovah zdravega, poštenega življenja in mišljenja. Vedeti morajo, da mora zato sožitje za skupnost vsak prispevati po svojih močeh in da so dolžni dati od svojih obilnih moči vse, kar sistem urejene, na sožitju zgrajene družbe od njihove moči zahteva.

Proti praznim utvaram in še bolj proti praznemu besedičenju se mi zato borimo za zmago krščanskega duha in za načela Cerkev, za napredek in neoviran razvoj družbene občestvenosti, temelječe v sožitju na osnovah večne, nikdar zlagane Resnice in Pravice.

Sovjetski raj — brez krinke

Delavec Danilo Svetič iz Mostarja je moral preživeti v SSSR celih 20 let. Pot ga je zanesla v Odeso, Leningrad in na Kavkaz, v Vladivostok in Sibirijo. Leta 1936 se je vrnil z ženo Rusinjo in dvema otrokoma iz Rusije.

On sam pripoveduje: »Navaden delavec zasluži po 8 rubljev na dan, kvalificirani pa 300 do 500 rubljev na mesec. Kilogram belega kruha stane 2 rublja, 10 jajec 5 rubljev, čevlji, ki jih moreš dobiti v Odesi samo v enem skladišču, pa 106 rubljev in jih moreš nositi samo 2 meseca. Za otroka, ki mi je zbolel, sem moral plačati v sanatoriju Beli Cvetok 500 rubljev na mesec. V SSSR, kjer je diktatura proletarijata, pride na vsakih 5 do 6 ljudi po en policaj. Tajnih agentov pa je, predvsem po mestih, toliko, da nikdar ne veš, če ni človek, s katerim govoriš, tudi agent policije.«

Francoski rudar, socialist Kleber Legay, piše po svojem obisku v SSSR: »V SSSR smo našli mnogo žensk, ki so delale na dnu rudnika. Rekli so nam, da opravljajo samo lahka dela, toda mi smo jih videli, da so kopale premog. Našli smo jih podnevi in ponoči pri vseh delih: pri taljenju jekla, ko so zidarjem prinašale material, ko so na cestah razbijale kamenje, ko so popravljale železniške proge, ko so pod nadzorstvom moških nosile železne tračnice...«

Ali je sovjetski delavec svoboden? Francoski delavec Yvon, bivši komunist, ki je kot strokovnjak preživel 11 let v

SSSR in napredoval od navadnega delavca do upravnika tovarne, pa se je l. 1934 zopet vrnil v Francijo, odgovarja: »Vsak delavec v SSSR je neke vrste pokorni vojak, neke vrste kaznjenelec, ki je — ne da bi smel ugovarjati — navezan na določena mesta, ki mora opravljati stalno delo, kjer pa ne more prav v ničemer ugovarjati.«

Francoski književnik R. Dorgeles piše o delavskih plačah v SSSR: »Ne izmišljujem si številke, ne jemljem jih iz zraka. Primerjal sem cene v 20 tovarnah in v 20 njihovih trgovinah. Nekvalificirani delavci dobivajo okoli 80 rubljev, kvalificirani 100 do 200, a nekateri strokovnjaki celo 300 frankov in prav nič več. Edino nadomestilo in prednost je nekoliko nižja stanarina. Če pa želiš dokazati, Ti pošljem 1 številko lista »Plan«, organa državnega statističnega urada (v Leninovi zemlji vse vodi v urade!). Tam boš bral, da je znašala v letu 1936 povprečna plača 204 rublje proti 190 rubljev prejšnjega leta. Bi li ti pristal na to plačo?«

»Praviš, da je rubelj več vreden kot pa 1 frank? Oprosti, dragi, govorim o tem, kar dobro poznam... Dejansko je vreden rubelj malo manj kot 90 centimov (1 fr = 100 c). To je njegov tečaj na črni borzi.«

(Ivan Bogdana: Svjedočanstvo o Rusiji.)

Največji sovražnik človeštva je komunizem!

sti. Ti so tedaj največji škodljivci demokracije, ker ji jemljejo dobro ime

po krivdi in zaslugi enakovrednih množic.

Ne bi pa mogli priti na vrh taki voditelji, če bi bilo ljudstvo vselej prav vzgojeno in usmerjeno. Toda liberalizem je izkvaril tudi posameznike in ti potem tudi okoli voditeljev trgujejo s svojim prepričanjem. Kolikokrat doživljamo v vsaki borbi, da se najdejo posamezniki, ki jim je vse trenutna korist. Povsod se vprašujejo, kaj bodo pri kaki stvari zaslužili, kakor da bi bili že vsi popolnoma pod židovskim vplivom. Pri volitvah vprašujejo, kaj jim more trenutno nuditi poslanec, ne pa ali je res sposoben za voditelja. Vprašujejo, ali bodo dobili v tem kraju eno gnojno jamo več kot sosedje, ne pa, ali bo res tisti poslanec vodil na pr. prav usmerjeno kmetijsko politiko. Vprašujejo le, ali se bo zvišala dnevna mezdna, ne pa ali se bo kaj storilo, da se končno zruši kapitalistično gospodarstvo. Doba liberalizma je prav v tem zapustila tako globoke sledi, da je razbila smisel za skupnost, da je uničila posameznikom pogled na celoto, da je ljudi, ko jih je tudi versko zastropila, napravila za materijaliste, ki iščejo samo osebnih koristi, in ki je tako počasi vpeljala tudi v javno življenje pri visokih in nizkih nepoštenje. Pri tem iskanju profita se imajo za pametne, v resnici pa so kot nesmetne svetopisemske device, ki ne gledajo v bodočnost, in v odločilnih trenutkih niso na mestu. Ponavlja se žalibog le prevelikokrat zgodba o kobilici in mravlji. Kobilica ni imela smisla za bodočnost, ampak samo za trenutno uživanje in prepevanje, pa je zato v težkih časih poginjala. Zato mora delavstvo v boj

zoper prodajalca prepričanja.

Če pogledamo sedaj na naše organizacije, nam mora biti eno jasno. Bodočnost organizacij in s tem bodočnost delavstva in človeške družbe je v boju proti takim prodajalcem svojega prepričanja, v boju proti temu židovskemu duhu trenutnega dobička. Nobena organizacija ne bo obstala, če pridejo na vrh špekulantje, ki računajo, da bodo po hrbtih drugih splezali kvišku ali dosegli trenutne koristi. Delavstvo se ne bo dvignilo ne duševno in ne npravno, ne bo doseglo svojih ciljev, če ne bo znalo iz svojih vrst izriniti takih v sebo zaljubljenih voditeljev. In človeška družba se ne bo v jedru izpremenila, ne bo vrgla s sebe jarma kapitalističnega gospodarstva, dokler ne vstane nov rod, vzgojen z jasnim razumevanjem, da mora delati z vsemi silami in z vsemi žrtvami za skupnost, za svoje organizacije, za svoj stan, za svoj narod in sicer s širokim pogledom v bodočnost. To pa je mogoče le po resnični vrnitvi k verskim osnovam.

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE
OD 1917—1922.

(Nadaljevanje.)

Leta 1320. so knezi prenesli sedež metropolita iz Kijeva v Moskvo. Temu so se mnogi kristjani južne Rusije uprli s tem, da so se zedinili z Rimom in od tam dobivali katoliške škofe. Ker pa je tekom stoletij Kijev večkrat prišel pod oblast carjev, je bila katoliška cerkev silno preganjana in verniki so bili prisiljeni zopet priznati pravoslavlje. Toda, šele v zadnjih letih preteklega stoletja so tod izginili katoliški škofje. Ruska cerkev pa je bila kmalu degradirana na nekako državno ustanovo. Veliki knezi so samolastno imenovali metropolita, kakor tudi vse škofe. Če se je kateri izmed prelatov drznil mogočnjakom upravičeno kaj očitati, so mu odprli vrata v ječo, saj je veliki knez Ivan Grozni duhovnike celo moril. Njegov naslednik je dal škofa Filipa zadaviti. Leta 1589. je moskovski škof vzel nase naslov patriarha. Dosedaj komaj vidno zblizanje s Carigradom je s tem popolnoma prenehalo. Car Peter Veliki je metropolitu zabil naslov patriarha in omejil njegov vpliv na minimum. Odslej pa vse do revolucije iz l. 1917. je vse cerkvene zadeve vodil sveti Sinod. Verno ljudstvo je sveti Sinod smatralo za trajen koncil, v resnici pa je bil le državni upravni stroj. Car je tudi tu ostal neomejen vladar. Imenoval je 12 članov, ki so najvišjemu državnemu

Rudolf Smersu:

Zavarovanje za onemoglost, starost in smrt

Čakalne dobe.

Pravica do onemoglostnih in starostnih rent, do otroških rent in posmrtnih podpore se pridobi šele, ko se na predpisani način plača določeno število prispevkov in s tem izpolni predpisani rok čakanja (karenčna doba, staž), ki znaša:

- a) za rente ob onemoglosti 200 tednov prispevkov,
- b) za rente ob starosti 500 tednov prispevkov,
- c) za rente in podpore ob smrti 100 tednov prispevkov.

Računano po teh letih znaša čakalna doba za onemoglostno rento 4 leta, za starostno rento 10 let, za pogrebno, otroške rente in vdovske podpore po 2 leti. Sprva bodo ti roki nekoliko dolgi; delavci pa, ki bodo odslej pričeli prvič delati po končani šolski obveznosti, bodo vse te roke izpolnili skoro že do vojaške službe.

Čakalna doba v pokojninskem zavarovanju zasebnih nameščencev znaša n. pr. 5 let, v rudarskem zavarovanju pa 10 let.

Kako računamo prispevne tedne?

Zakon zahteva, da se na predpisani način plača določeno število prispevkov. Zato je za doseg pravic iz naslova pokojninskega zavarovanja osnovne in bistvene važnosti dejstvo, da so predpisani zavarovalni prispevki tudi dejansko vplačani. Kdor prispevkov ne plačuje, ogroža pokojninsko preskrbo svojih uslužbencev.

Kakor rečeno, se štejejo v tedne prispevkov samo oni tedni, za katere je prispevek resnično plačan. Po zakonu o zavarovanju delavcev pa se štejejo v tedne prispevkov tudi še izjemno tedni, čeravno prispevek za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt ni bil niti predpisan, odnosno niti plačan.

Mnogo je v tistih slabičih, ki smo jih navedli v začetku, ki so klonili ali pa iskali, da dvignejo sami sebe, bolj ali manj prikritega nepoštenja. Ker je bila razrvana verska podlaga, je padel tudi smisel za odgovornost, ki jo nalaga božje zapovedi. Zato pa tudi vemo, da bo mogla vstati nova družba le, če se bo otresla sebičnosti, da bo zmagovala demokracija le, če bo vrgla kumpirane voditelje, da bo zrastle nova družba le, če bo zrastle nov rod, ki bo vedel, da je sebičnost proti krščanski ljubezni do bližnjega, da je korupcija in vsako nepoštenje proti božjim zapovedim. Vsega tega pa ni, kjer ni žive in dejanske vere, kjer ni globokega krščanstva. Zato zidamo naše organizacije, zato zidamo vso našo bodočnost na temelju, ki je Kristus.

poglarvarju prisegli zvestobo. Potemtakem je bil car svetni in cerkveni vladar hkratu. Glavna oseba svetega Sinoda je bil navadno kak oficir, ki je izvrševal carske ukaze. Brez njegovega potrdila se ni moglo ničesar skleniti, brez njegovega podpisa ni bilo ničesar zakonjenega. Skratka, car je po njem izvajal neomejeno oblast, varoval versko neokrnjenost, zahteval od škofov letno poročilo o stanju v škofijah, vodil duhovska semenišča, imenoval škofe itd. Sveti Sinod je bil edinole izvajajoča oblast carja.

Metropolit je bil v rangu generala, nadškof podmaršala, škof generalnega majorja. Izbrani so bili iz vrst redovništva. Deset do dvajset župnij je tvorilo dekanijo. Nižji kler se je delil v svetno in redovno duhovščino. Redovniki so nosili črno obleko, se niso smeli ženiti, smeli pa so spovedovati. Svetni duhovnik je bil oblečen belo, se je mogel ženiti, imel pa je le malo avtoritete. Verniki so jih nazivali: pope. L. 1917. je znašalo število pravoslavnega prebivalstva 130 milijonov; 250 škofov, 12.000 patrov, 15.000 redovnic in mnogo tisočev popov je duhovno vodilo Rusijo.

Pravoslavna cerkev se z naukom skoro popolnoma enači s katoliško vero. Zadnja leta pa si je marsikaj izposodila od protestantizma. Kult je blesteč. Ceremonijel napravi globok vtis. Cerkevne stavbe so bogate. Ljudstvu je zlasti liturgija zelo priljubljena. Maša in večernice se vrše svečano. Češčenje podob je posebno razvito. (Dalje prih.)

Ti tedni so:

- a) v katerih je zavarovanec opravljaj vojaško službo,
- b) v katerih je prejemal zaradi bolezni in nezgode hranarino po zakonu o zavarovanju delavcev;
- c) za katere dokaže, da mu je delodajalec odtegnil njegov delež prispevka.

Kakor pri vojaški službi, se tudi čas bolezni računa samo, ako je plačal zavarovanec do tedaj vsaj 50 tedenskih prispevkov.

Prispevki se za čas bolezni ne predpisujejo in ne plačujejo.

Prekinitev zavarovanja.

Zavarovanec pa v našem zavarovanju ne doseže pravic že, ko je vplačal predpisane tedne za onemoglost, za starost ali za smrt, marveč mora zavarovanec prispevati v zavarovanje za onemoglost, starost in smrt vse dotlej, da dejansko nastopi onemoglost, starost ali smrt in da v tej dobi ni prekinil plačevanja prispevkov preko zakonitih dopustnih mej. Zakon namreč določa, da zgubi zavarovana oseba, za katero se ni vplačanih 200 tedenskih prispevkov, vse pravice iz tega zava-

Hočemo

ново pravično življenje!

Delavstvo v borbi za skrajšani delovni čas

Dne 8. novembra t. l. je bila v Zagrebu anketa, katero je na pobudo delavskih zbornic sklical minister socialne politike Dr. Cvetkovič. Cilj ankete je bil izzvati odloke o reviziji uredbe o odpiranju in zapiranjih trgovskih in obrtniških obratov in o delovnem času pomožnega osebja.

Dvorana trgovske zbornice je bila polno zasedena po predstavniki delojemalskih in delodajalskih zbornic ter državnih uradnikov, ki so zainteresirani na vprašanih ankete. Zastopani so bili: Ministrstvo vojske in mornarice, Osrednji urad za zavarovanje delavcev, centralno tajništvo delavskih zbornic v Beogradu, trgovsko ministrstvo, centralna inspekcija dela. Zvezo združenih delavcev in društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev je zastopal tovariš France Permešek.

Gospod minister je v uvodnem govoru povdaril, da želi naj bi razgovor naletel na obeh straneh na polno razumevanje. K reševanju tega vprašanja je treba stopiti z odprtim srcem. Sedanja vlada je v poslednjih dveh letih izpeljala že celo vrsto socialnih reform in hoče to delo nadaljevati. Zato je radevolje osvojil predlog delavskih zbornic in zato odvarja anketo, ki naj prinese koristi tako delavstvu, kakor celotnemu našem narodnemu gospodarstvu.

Za tem je spregovoril delegat glavnega tajništva delavskih zbornic. Predvsem je povdarjal, da zadnje dve leti predstavljata znatno zboljšanje in likvidiranje gospodarske krize. Medtem pa kljub temu padajo delavske mezde. Naša država se nahaja pred težkim vprašanjem brezposelnih delavcev. — Letni prirastek na prebivalstvu znaša 200.000. Treba je zato najti novih načinov in potov, da se zaposli ves prirastek. Industrija in obrt ne dohajata porastka. Zato je treba skrajšati delovni čas. To je najvažnejše vprašanje, ki kriči po rešitvi.

Drugi govorniki so prikazali, kako se je pri nas delovni čas iz leta v leto slabšal.

V imenu delodajalcev organiziranih v Zbornicah je prečital izjavo tajnika zagrebške zbornice za TOI gospod dr. Fischer, da današnja anketa ne more prinesiti nobenih stvarnih ukrepov. Delodajalci so imeli premalo časa, da bi se mogli za anketo pripraviti. Zato prosijo, da se anketa preloži na kasnejši čas, za dva meseca.

Gospod minister je odgovoril na to izjavo tako, da je vztrajal pri svoji prvotni nameri, da anketo izpelje do

rovanja, če v treh zaporednih koledarskih letih ni plačala nobenega prispevka. Če postane taka oseba pozneje znova zavezana zavarovanju, se smatra, kakor ne bi bila prej sploh zavarovana in začena v tem primeru zavarovanja znova brez uvaževanja prej pridobljenih pravic.

Ako pa je za koga že vplačanih 200 tedenskih prispevkov, izgubi ta vse pravice iz zavarovanja, če ni bil potem v enem koledarskem letu vplačan zanj noben prispevek ali če ni bilo vplačanih v dveh zaporednih koledarskih letih vsaj 20 ali v treh zaporednih koledarskih letih vsaj 40 tedenskih prispevkov.

Izgubljene pravice ožive.

V tem drugem primeru, ko je torej že bilo vplačanih 200 tedenskih prispevkov, pa te izgubljene pravice ožive in se torej uvažujejo, ako postane zavarovanec pred potekom petih let po zgubi zopet zavarovanju zavezan in znova dovrši čas čakanja 50 tedenskih prispevkov. Takšno zavarovanje se smatra za nadaljevanje prvega zavarovanja. Ako pa postane tak zavarovanec šele po petih letih zavezan zavarovanju, se smatra, kakor da prej sploh ni bil zavarovan.

V vseh teh primerih more zavarovanec varovati svoje pravice s prostovoljnim nadaljevanjem zavarovanja, t. j. da sam plačuje prispevke za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt. Tedni prostovoljnega zavarovanja pa se štejejo samo dva za enega.

kraja. Odveč so vsake formalnosti. Vprašanja, ki so na dnevnem redu ankete so življenjska vprašanja, ki se ne morejo prelomiti čez koleno, ampak se morajo ugodno rešiti. Zastopniki delavstva so izjavo gospoda ministra nagradili z živahnim aplavzom, delodajalci pa so prosili za 15 minutni odmor, da se dogovore o nadaljnjem postopku.

Po 12. uri se je anketa nadaljevala in takoj na začetku je tajnik trg. zbornice iz Beograda, gospod Marodi naglasil, da smatrajo delodajalci anketo za koristno, toda delo take ankete se ne more končati v enem dnevu.

Za tem so govorili predstavniki delavstva, ki so živo prikazali obupne razmere, v katerih živi delavstvo zgolj zato, ker ni glede dolžine delavnega časa nobenega reda. Delavstvo se priganja, meče na cesto, ovaja oblastem kot protidržavni element, zgolj zato, ker se boji za skrajšanje delovnega časa. V obupnem položaju pa se nahajajo zlasti vajenci, ki morajo delati po 14, 16 ur na dan in gostilniško osebje, ki dela tudi po 20 ur na dan.

Okrog pol 9. ure zvečer je gospod minister zaključil anketo in izjavil, da jo bo okrog 15. januarja ponovno sklical, da bodo tudi delodajalci imeli možnost, da podajo svoje predloge.

Prihodnja anketa naj se po izjavi gospoda ministra bavi s sledečimi točkami: S spremembo obstoječih zakonovskih odredb v smislu zakona o zaščiti delavcev, s skrajšanjem delovnega časa na 8 ur in izenačenje odpiralnega in delovnega časa. Na dnevni red pride tudi zaščita vajencev in delav in pojačanje inspekcijske službe. Točno je treba določiti pojm industrijskega podjetja.

H koncu je minister naročil predstavnikom delavskih zbornic, da mu v teku enega meseca predložijo izdelane referate o 40 urnem delovnem tednu, nakar bo čez mesec dni za tem sklical anketo, ki naj se bavi s tem vprašanjem.

Anketa dasiravno ni dosegla svojega končnega cilja, je bila vendarle zelo koristna.

Gospod minister Dragiša Cvetkovič je ob tej priliki pokazal polno razumevanje za delavske zahteve in potrebe in smo uverjeni, da bo svojo obljubo tudi držal in izvedel tako potrebne reforme tudi v delavnem redu.

»Slovenskega delavca«
iz rok v roke!

Z delavskih bojišč

Iz centrale

DNE 15. NOVEMBRA POTEČE 2 LETI, odkar je bila ustanovljena organizacija Zveza združenih delavcev. Majhna skupina korajznih fantov se je takrat skupaj zbrala s trdno voljo, da napravi konec nevzdržnemu slepomišlju med našim slovenskim katoliškim delavstvom, katerega so nekateri neprestano porivali v marksistične in komunistične vode. Vedeli so, da jih ne čakajo ravno prijetne naloge v njihovi borbi za socialno doslednost in za brezkompromisno katoličanstvo, toda ustrašili se niso.

Po dveh letih lahko rečemo, da je naš pokret pognal korenine po celi Sloveniji. Organizacija raste in se krepi. Vsak teden vstajajo nove podružnice. Povezanost članstva s celoto se vedno bolj utrjuje. Nasprotniki spoznavajo, da jim postajajo nevarni, zelo nevarni sovražniki in tudi oni hite, da iztrgajo za svoja napačna pota, kar se še iztrgati da.

Vse klevete, ki so jih nagromadili zoper našo delavsko organizacijo, se razblinjavajo v nič pred močjo našega stvarnega dela in našega zrelega nastopa. Ustanovniki ZZZ in njeno članstvo so ob tem bežnem pogledu v dvoletno preteklost z uspehi

Konjice

V nedeljo, dne 7. novembra 1937 je naša skupina priredila sestanek. Ob prav lepem številu zbranega delavstva je zastopnik centrale v jedrnatem govoru pokazal na temelje strokovne organizacije. Poudarjal je slovensko katoliško skupnost kot obče načelo vsakega javnega delovanja in udejstvovanja slovenskih katoličanov. Vse udarce, ki smo jih slovenski katoličani dobili in jih dobivamo od nasprotnikov, je rodila neenotnost, neodnost in premajhna borbenost slovenskih katoličanov. Če katoliški pokreti v Holandiji in Franciji tako lepo napredujejo in zmagujejo, napredujejo in zmagujejo radi silne medsebojne povezanosti vseh katoliških pokretov, zmagujejo radi močne edinosti. Te osnovne resnice se morajo zavedati tudi slovenski delavci. Napačen je nazor, da morajo delavci dosežati v svoji upravičeni borbi znatne uspehe le sami, ločeni od ostalih delov naroda. Delavci niso narod zase, ampak so del naroda. Zato je vsak pokret, ki ne vpoštevata teh načel, izločen iz celote in škoduje celoti in delavskemu delu naroda.

Katoliški delavec mora prisegati na papeževe socialne okrožnice in to ne le zato, ker so z gospodarskega stališča edino prave in zdrave, ampak tudi zato, ker jih je izdal papež. Dober katoličan ne more zametavati papeževih okrožnic in kdor izjavlja, da teh okrožnic ne priznava, ni dober katoličan. Katoličani imamo veliko slabost, da najraje in najhuje opusjemo to, kar je našega. Marksisti verjamejo nauku Marksa, komunisti verjamejo besedam Trockega in Stalina, fašisti verjamejo Mussoliniju, itd., katoličani pa ne verjamejo papežu, njegove okrožnice zame-tujemo in omalovažujemo in to kljub temu, da so te okrožnice dobre, zdrave in edino pravilne za ozdravitev človeške družbe.

Za slovenske katoliške delavce velja: edinstvo z ostalim narodom, zvestoba Cer-kvi in papežu, vztrajna in odločna borbenost za pravico. V tem je zmaga novega pravičnega družabnega reda, v tem je pa tudi zmaga pravice za slovenskega delavca.

Na sestanku smo sklenili, da priredimo socialni tečaj, da dvignemo delavsko zavest in borbenost med članstvom, in da spoznamo svoje pravice, ki jih hočemo in jih bomo izvajali.

Soteska

V nedeljo, dne 7. t. m. smo imeli razme-roma dobro obiskan članski sestanek. Skupno z zastopnikom centrale smo proučili celotno kolektivno pogodbo. Ugotovili smo, da se pogodba v več točkah grobo krši s strani podjetja. Da se to odpravi, smo podvzeli vse potrebne korake.

Delavstvo je naslovlilo na centralo posebno resolucijo, v kateri zahteva, da se odpravijo nedostaki pri Delavski zbornici, ker delavstvo smatra, da njen zastopnik na pogajanjih nosi velik del krivde, da se je podpis pogodbe toliko časa zavlačeval.

§ 330. obrtnega zakona in delavstvo. V drugem delu sestanka smo se poučili o zahtevah delodajalskih zbornic. Kapitalizem je nenasična zver. Stalno stremi za tem, da se okoristi na račun delavske zakonodaje. Nekaterim delodajalcem je dovoljeno vse: neizpolnjevanje državnih zakonov in celo kršenje državne socialne

lahko zadovoljni in smejo upravičeno upati v končno zmago svojega stališča.

PODRUŽNICE IN ČITATELJE

opozarjamo, da ima centrala še vedno na zalogi knjižici: »Krščanska strokovna organizacija« in »Zakaj nismo krščanski socialisti?« Iz teh knjižic je razviden vzrok nastanka ZZZ in njene osnove, kar oboje mora poznati vsak slovenski katoliški delavec. Podružnice, skrbite, da prideta knjižici v roke vsem članom in prijateljem, pa tudi onim, ki ne vedo, kako naj se odločijo!

»SLOVENSKEGA DELAVCA«

v vse javne lokale, gostilne, kavarne, trafike, brivnice itd.! Organiziran naš delavec ne vrši svoje naloge, če se za to ne pobriga. V srce te mora zaboleti, če tam najdeš druge liste, svojega glasila pa ne.

NI MOGOČA

DOBRA STROKOVNA ORGANIZACIJA

brez dobro urejenega denarnega gospodarstva. To gospodarstvo si moramo sami zgraditi. Zato mora biti našo načelo: Kolikor vpisanih članov, toliko članarino plačujočih! Kdor organizaciji ne da, kar je njenega, samega sebe goljufa in je škodljivec vsega delavskega stanu.

zakonodaje! Sedaj hočejo, da to njihovo protizakonito delo dobi pravno podlago. Zahtevajo, da se spremeni § 330 obrtnega zakona, ki določa, da delavska meza, kakor tudi zaslužek za nadure zastara v treh letih. Po njihovi zahtevi naj bi se ta § poslabšal, da bi delavska plača zastarala že v enem letu, zahtevka za plačilo nadur pa v šestih mesecih. Z ozirom na vse to smo sprejeli naslednjo spomenico, ki naj podpre delo naše centrale v obrambo delavskih pravic:

Spomenica. Po neuvidevni gospodarskih krogih je zopet ogrožena naša socialna zakonodaja. To pot nam hočejo okrniti § 330. obrtnega zakona. Mnogo §§ obrtnega zakona in zakona o zaščiti delavstva se sploh ne izvaja.

Ali naj ti gospodarski krogi, ki kršijo obstoječo zakonodajo, dobijo kot nagrado za to kršenje to, da bo njihovo razdrilno delo uzakonjeno na škodo delavstva?

Delavstvo napada na našo socialno zakonodajo odločno odklanja in zahteva, da se naša zakonodaja v celoti izvaja in se izpolni! Le s tem bomo gradili narodu boljše bodočnost in močne temelje naši državi!

Poziv delavcem. Vsemu delavstvu, ki misli, da bo brez organizacije reševalo probleme, kličemo »Čas je, da spregledaš in se okleneš svoje strokovne organizacije!« Vsi stanovi so organizirani, le med delavstvom se še dobijo ljudje, ki se jim zdi organizacija nepotrebno zlo. Zavedajmo se, da moramo biti vsi vedno na straži, da čuvamo to, kar imamo. Zato vsi v organizacijo!

Ajdovec

Daleč smo od večjih industrijskih središč, daleč od večjih delavskih centrov, vendar žive tudi pri nas delavci, tudi pri nas obstoja delavsko vprašanje. In že so popolnoma neopaženo mislili naskočiti rob naše fare rdeči propagatorji. Zavedli smo se hitro tega in takim pojavom je treba postaviti nasproti disciplinirane može in fante. Pričeli smo misliti na ustanovitev katoliške delavske strokovne organizacije. V nedeljo, dne 7. t. m. smo ob 1/8. uri res izvedli ustanovni občni zbor in s tem postavili katoliškemu delavskemu pokretu v Ajdovcu prave temelje. Navzočih je bilo lepo število mož in fantov. Bil je navzoč tudi zastopnik centrale. Na čelo odbora smo postavili Novinca, Ferenček je tajnik, Smolič pa blagajnik.

Velenje

Pri nas se je razpasla čudna navada. Imamo izvoljene delavske zaupnike, a vse hiti danes za pomoč naravnost k Zvezi združenih delavcev. Vsak dan prihajajo k organizaciji, da jim le-ta pomaga. Ko pa so kake volitve v obratu, pa vse hujska proti temu, kar je krščanskega. Takrat zmečejo vse grde in podle stvari na našo krščansko strokovno organizacijo. Pove-mo pa, da se bomo mi v bodoče borili le za tiste, ki bodo in so tudi stanovito naši člani. Ni pa zadosti, da se vpišejo v našo organizacijo, a ne poravnajo predpisane dolžne članarine ali da imajo samo list, pa člani niso.

V nedeljo, dne 21. novembra 1937 se vrši važno predavanje v Društvenem domu, po prvem svetem opravilu. Ker se bodo razpravljala važna rudarska vprašanja, pridite točno člani, vsi brez izjeme. Poravnajte članarino, da bo letni zaklju-

ček v redu, ker se bližamo h koncu leta in bo treba dati račun o letošnjem delu v organizaciji.

Tovariši, pripeljite s seboj nove člane, ker več ko nas bo, več vpliva bomo imeli. Posameznik ne pomeni nič. Le v slogi je moč. Veliko smo se borili in nekaj le dosegli. Kar pa še manjka, pa se moramo z ramo ob ramo boriti še naprej, če hočemo živeti in zmagati, ker brez truda ni uspehov.

Jesenice

Izkoriščanje brezstanovanjskih delavcev. Stotine delavcev, ki so se v tem letu priselili na Jesenice, so iste popolnoma zagostile. Vse je prenatrpano, vse je prepolno. Ni skoro mogoče dobiti nobenega stanovanja in nihče ne bi mogel verjeti, kako strahotno rečna so čisto delavska bivališča. Po podstrešjih, po vežah, po hlevih, šupah in kletih se potikajo in v strahu mislijo na dolgo zimo. Kaj čuda, če ubog delavec stori in žrtvuje vse, da pride vsaj v količak primerno stanovanje.

V tej zvezi omenjamo — za danes brez imena — nekega gostilničarja, ki izrablja stisko brezstanovanjskih delavcev na način, ki ni v čast gostilničarskemu stanu. Ne vzame v svoja, sicer itak draga stanovanja, nikogar, če pri njem ni na hrani. Hrano računata 16.— din na dan; ta je nezadostna in postana, več kot pol predraga. Njegovo geslo je: Ali to jej in plačaj ali pa pojdi pod milo nebo.

Če ne bo nič pomagalo, bomo prisiljeni obelodaniti ime tega izkoriščevalca delavskih žuljev in na merodajnih mestih oskrbeli, da se napravi konec takemu postopanju.

Rdečim v album! Nič ne škoduje, ako malo omenimo javnosti, kako delajo tisti, ki nosijo naslove socialistov. Njihova dolžnost je, da bi se res pokazali socialisti. Toda tega pri njih ne vidimo. Socijalni čut imajo le na papirju, tam se širokoustijo in bahajo, koliko dobrega so že napravili za delavstvo. V resnici pa doživljamo od njih, da nas na vseh straneh denuncirajo, kakor se je že pripetilo enemu izmed vidnih članov ZZZ v obratu martinarne.

Kranjska industrijska družba je obnovila v martinarni rezervno partijo, da domače tiste delavce, ki imajo nedeljski počitek. Ta rezervna partija pa socialistom ni nič pri sreči. Branijo se je. Sicer tega ne pokažejo tovarni, pač pa se znašajo nad novodošli delavci, seveda le nad onimi, ki niso socialističnega mišljenja. V to partijo se branijo novih delavcev, ker dobro vedo, da se jim bodo potem pričela tla majati in da ne bodo mogli več tako oblastno gospodariti po martinarni. Ne bo treba obratnemu zaupniku izjavljati, da se požvižga na vse organizacije. Ne bo se treba z novincem pripraviti, ker bodo postali tudi oni stari in izkušeni delavci. Pač pa bo nekoliko treba misliti, kako gojiti tovarništvo do svojega sodelavca in kako si dobiti pri delavcih zaupanje. Kajti tako, kakor delajo sedaj z novimi delavci, ne bodo nikogar pridobili. Pokažite svoje dobrine, ko vedno toliko govorite o njih! Pa ne na tak način, da bi delavce denuncirali in jim gladili pot iz tovarne, kakor ste mislili predsedniku ZZZ, ko je prišel v tovarno, da si pošteno služi svoj vsakdanji kruh. Pa tudi ne tako, da bi zapostavljali naše ljudi in jim dajali pri mojstrih slabe kvalifikacije. Take slabosti ne sme imeti strokovna organizacija, če hoče delati v dobrobit delavstva.

Št. Jernej na Dolenjskem

Ni ga lepš'ga ptiča kot je p'tjalen, ni ga lepš'ga mesta kot je Šentjarnej. Tako pravijo šentjernejčani o petelinu in svojem kraju. Kdor od cenjenih čitateljev te trditve ne priznava, pa naj sam kaj lepšega sestavi, če zna.

V šentjernejški fari so slavnoznanice Pleterje. Tu je samostan »belih menihov«. Kajzarji in gosti — domačini imamo pri kartuzijanih delo in kruh. Ker pa tudi naše, kakor življenje delavca koderkoli, ni roznato, ampak enako bijemo borbo za vsak grizljaj kruha, zato smo prijeli za ponujeno roko, ki nam jo proži Zveza združenih delavcev v Ljubljani in se v njej organizirali.

V nedeljo 31. oktobra t. l. smo imeli v Št. Jerneju ustanovni sestanek na katerega je Centrala poslala svojega zastopnika. Sestanka se je udeležilo nad 50 delavcev, kar je zgovoren dokaz, da smo pri nas za strokovno organizacijo že dovolj zreli. In če je temu tako, potem tudi prizadevanja, ki jih bo vođil zastop organizacije v imenu vseh in vsakogar, ne bodo ostala brez dobrih posledic. Pri nas doslej nismo vedeli, kako taka stvar gre. Pri tej priliki, to je na sestanku, nam je pa govornik iz Ljubljane razložil vse potrebno in nas poučil, kako se moramo držati in ravnati. Spoznali smo pa tudi, — in to preje kot nam je zastopnik iz Ljubljane na sestanku povdaril — da smo prišli v res pravo delavsko strokovno organizacijo; kajti voditelji ZZZ, kot vidimo, poiščejo in se za-

PO SVETU

Monakovski nadškof kardinal Faulhaber je pozival pri pridigi v nedeljo vse vernike, naj ostanejo dobri katoličani. Dotaknil se je tudi narodnega socializma in je dejal, da je sam vodja narodnega socializma, Hitler, v svoji knjigi »Mein Kampf« opisal razmere med dobrimi in slabimi stranmi v katoliški Cerкви mnogo bolj v korist dobri strani Cerkve nego pri katerikoli drugi veliki organizaciji.

Angleški časniki so se razgovarjali z maršalom Čankajškom, ki je izjavil, da se Kitajska ne bo z nikomur pogajala za rešitev sedanjega spora. Maršal še vedno upa, da bo končna zmaga pripadla Kitajcem.

Sovjetski veleposlanik v Rimu Boris Stein je dejal v zvezi s podpisom protikomunistične pogodbe v Rimu, da je ta podpis proti določbam italijansko-sovjetske pogodbe iz leta 1933 in da ga smatra sovjetska Rusija za neprijateljski korak Italije proti Rusiji.

Na kongresu krščanskega delavstva v Avstriji je dejal ponovno izvoljeni voditelj ing. Kuntschach, da predstavlja brezposelnost v masah ključno sramoto.

Poljski legijonarji so na izrednem občnem zboru sprejeli resolucijo, v kateri se popolnoma stavijo na razpolago Rydz-Smiglemu. V resoluciji poudarjajo zvestobo demokratičnim načelom ter pozivajo poljsko javnost v boj proti komunizmu.

Senat svobodnega Gdanskega prepoveduje ustanavljanje novih politič. strank. Ustanovi pa naj se organizacija gdanske mladine, ki naj združi pod svojim okriljem vso nemško mladino mesta Gdanska. Organizacija se bo izvedla po zgledu hitlerjevske mladine, katere voditelj je Schirach.

Voditelj delavske stranke major Atlee je vprašal Edena, ali misli angleška stranka upostaviti diplomatske stike z vlado generala Franca. Eden je dejal, da ostane Anglija za enkrat samo v diplomatskih stikih z republikansko vlado v Španiji.

28.000 španskih beguncev je zaprosilo francosko vlado, da se lahko vrnejo v Francovo Španijo. Sedaj je v Franciji še 13.000 španskih beguncev.

Nemoralni pomočnik hitlerjevskega voditelja Henleina na Čehoslovaškem, arhitekt Heinz Rutha je bil vsled svojih zablod aretirani. Škandal mu je šel tako na živce, da se je v zaporu obesil. Časopisi namigujejo, da je dobil od vodstva narodno-socialistične stranke v Berlinu namig, naj si vzame življenje.

Predsednik japonske vlade princ Kanoe je izjavil, da se Japonska veseli podpisa pogodbe proti kominterni. Vsa Japonska bo dostojno sodelovala v boju proti komunizmu.

Largo Caballero je šel v Alicante, kjer je hotel govoriti na javnem shodu. Povedali so mu, da mu je Negrinova vlada prepovedala njegove javne shode. Pri predsedniku parlamenta je Caballero vložil protest.

Vojvoda Windsorski je prejel poročilo naj ne gre v Ameriko, ker mu pripravljajo demonstracije. Rooseweltova žena je odločno izjavila, da se ne udeleži sprejema vojvodskega para.

Najmoderneje večerno obleko z najdaljšo vlečko je na plesu ob priliki otvoritve nove palače Društva narodov v Ženevi nosila ga. Kolontaj, sovjetska poslanica na Švedskem. Komunistična poslanica je ponovno, kakor že večkrat dokumentirala, da so vsa lepa komunistična gesla le gesla in nič drugega.

Prvi predsednik Poljske 78 letni slavnii pianist Ignacij Paderewsky je naslovil na kongres narodno-demokratske stranke pismo, iz katerega je razvidno, da se misli vrniti v politično življenje.

40 urni delovni teden je uvedla Italija.

vzamejo za vsako pečico delavcev in naj bodo ti v še tako zakotnem kraju. Zato pa iz tega mesta kličemo vsemu slovenskemu delavstvu: Če hočeš samo sebi dobro, organiziraj se v Zvezi združenih delavcev!

Groblje

Naša podružnica ZZZ je igrala na odru Društvenega doma v nedeljo, dne 7. novembra, znano ljudsko žaloigro »Mlinar in njegova hči«. Za ZZZ so igerske prireditve sicer samo postranskega pomena (razen ako gre za kako izrazito delavsko socialno igro), toda s to igro so delavci hoteli predvsem opozoriti vso okolico na ZZZ. In v tem so vseskozi uspeli. Največji moralni uspeh igre je bil prav v izredno številnem obisku. Dvorana je bila polna, kakor pri igrah že leta ni bila. Sedeti so bili vsi razprodani. V naglici je bilo treba dodajati nove sedeže, pa vendar ni bilo mogoče vsem postreči z njimi. — Igralci so zelo ugajali. Zlasti vodilne vloge, na čelu s skupuhom Porento, so bile dobro podane. — Delavci se pozornosti in in naklonjenosti občinstva iskreno zahvaljujejo.

Mladina ZZZ

»Posvečuj Gospodov dan!«

Često se pripeti, da zahtevajo razni mojstri od svojih vajencev, naj pridejo v nedelje in praznike delat. Zlasti se to dogaja v seziji, ko je dela na pretek. Niso to morda osamljeni primeri, ne, pri mnogih gre to kar nedeljo za nedeljo, praznik za praznikom. Celo to se dogaja, zlasti pri krojačih je to pogosto, da dela vajenec že soboto pozno v noč, nato pa še v nedeljo ves dan.

To početje je nedopustno. Božja, cerkvena in državna postava ga prepoveduje. Če so to posamezni primeri, nekajkrat v letu, še gre, da je mojster le toliko pošten in dá vajencu možnost, da opravi svoje verske dolžnosti in mu da drug dan za počitek. To se pa seveda najčešče ne zgodi.

Človek ni stroj, ki more delati ne pretrgoma brez počitka!

DOPISI

J. T. V. Za sestanek poskusi najti kje kak prostor. Sicer se je mogoče tudi sestajati na prostem, vendar bi šlo tako le poleti. Zdaj, ko je že bolj hladno, je neprimerno. Da bo fantom bolj primerno, naj bi bil morda sestanek v nedeljo ob treh popoldne. — Bog živi Tebe in Tvoje tovariše!

J. T. J.—a. Čim več jih je, tem boljše je. Glej pa, da jim naše ideje točno podaš. Naj si prizadeva vsak član naše organizacije biti čim popolnejši katoličan. To jim povej! O tem se razgovarjajte! Pozdrav!

P. J. Lj. Velja isto, kar sem povedal zgoraj. Poleg tega pa naj sleherni še posebno pazi na to, da mu ne bodo mogli

Človek ima dušo, ki potrebuje razvedrila in oddiha in posvečenja.

Človek je ud družine, s katero ga vežejo najtesnejše vezi. Ves teden je vajenec z doma; vsak pravi stik s starši in drugimi domačimi je nemogoč. Vsaj v nedeljo naj se človek vživi zopet v družinsko skupnost, naj se obnovijo med tednom zrahljane družinske vezi.

Nedeljski počitek je po naravi in postavi dan človeku in ni prav, da ga kdo iz sebičnosti in pohlepa svojemu bližnjemu, ki si pač pomagati ne more, jemlje. Tudi za nagrado ne!

»Posvečuj Gospodov dan!« velja za vse ljudi. Zato zahtevamo, da se oblast zavzame za izpolnjevanje te zapovedi in da z vsemi razpoložljivimi ji sredstvi izkoriščanje svojega bližnjega prepreči, zlasti pa, da zaščiti delavsko mladino.

očitati nedoslednosti; to se pravi, da ne bo le član naše organizacije, po duhu pa našemu prizadevanju tuj ali celo nasproten. Tudi taki se bodo dobili, ki bodo skušali biti le koristolovci. Zdaj bodo z nami, zdaj z nasprotniki, kakor jim bo pač neslo. Bog nas varuj takih!

S. F. R.—a. Kaj so ljudje z dvojno moralo? To so kristjani, ki se svojega krščanstva drže doma in v cerkvi, v javnem življenju in v delavnici ali uradu pa ni o kakem krščanstvu niti sledu. Takih je precej. In ti so naši katoliški stvari škodljivci. Bodimo dosledni katoličani! To se pravi, bodimo taki, da bo sleherni, ki nas vidi, že iz našega govorenja, iz naših del spoznal, da smo Kristusovi učenci. Tega in takih nam je dandanes treba.

Zapisana pravica

Položaj uslužbencev v podjetju pod prisilno upravo. S prisilno upravo skuša zahtevajoč upnik doseči poplačilo svoje terjatve napram zavezanca-dolžniku na ta način, da zaseže le dohodke njegove imovine ter jih porabi v svoje pokritje. V to svrhu se dolžniku odvzame pravica razpolagati z dohodki in se ta pravica prenese na prisilnega upravnika, ki od dneva njegove uvedbe vodi vso upravo imovine, katera je zasežena po prisilni upravi.

Nastane tedaj vprašanje, kakšen je tedaj položaj uslužbencev podjetja, ki je prišlo pod prisilno upravo. Običajno prejemajo uslužbenci plačo za nazaj, bodisi mesečno, 14dnevno ali tedensko, prisilna uprava pa pače ravno v sredino mesečnega, 14dnevnega ali tedenskega roka. Zato je merodajen čas dovolitve prisilne uprave. Ali zamorejo v navedenem slučaju uslužbenci zahtevati svoje plačilo za ves čas od dneva zadnjega izplačila tudi od prisilnega upravnika? — Tu je pokazal zakonodajalec v zaščiti uslužbencev veliko uvidevnost in določil, da ima prisilni upravnik brez nadaljnega iz tekočih dohodkov prisilne uprave med drugimi izdatki za prisilno upravo izplačevati tudi pre-

jemke uslužbencev, zapadlih zadnje leto pred dovolitvijo prisilne uprave. S tem določilom je tedaj uslužbenec zaščiten, da vsled dovolitve prisilne uprave ne bo prikrajšan na svojih zasluženih prejemkih in to še tako, da imajo ti njegovi prejemki prednost pred javnimi dajatvami (davki, zavarovalnimi prispevki in slično) in pred ostalimi upniki. To pa ne samo tekoči — nazadnje zapadli prejemki, temveč vsi zaostanki, v kolikor niso starejši od enega leta. V tem se tedaj prisilni upravitelj ne more upirati uslužbencu. Zamore pa se upreti prisilni upravniku ostalim pogojem službenega razmerja, če isto ni sklenjeno za določeno dobo in za ta čas višina zasluzka ni točno določena. Lahko se namreč prisilni upravniku poslužijo odpovedi ali pa znižanja prejemkov, čemur se uslužbenec ne bo mogel uspešno upirati. V tem slučaju mu pač ne kaže drugega, da izstopi iz podjetja. Vedno mu pa še ostane pravica zahtevati do izstopa zapadle prejemke. To pa ne s tožbo, temveč z enostavno prijavo pri izvršilnem sodniku, da se imajo zasluženi zaostanki na prejemkih prvenstveno izplačati iz dohodkov prisilne uprave.

BELEŽKE

»Mi mladi delavci« je naslov novega mladinskega delavskega lista. List urejuje Mihelčič Franc, za konzorcij ga izdaja Pernišek France. List hoče med delavsko mladino vršiti slično nalogo kakor list »Mi mladi borci« med dijaštvom. Pisan je torej v strogo doslednem katoliškem duhu. Želimo, da bi list imel mnogo uspehov pri prepotrebnejem ustvarjanju zdrave duševnosti bodočih delavskih mas. Mi vemo, da je edina zdrava osnova dobre delavske organizacije načelno dosledna izobrazba in življenje po njej in zato novo glasilo pozdravljamo.

Zmaga katoliških akademikov

Že v zadnji številki našega lista smo na kratko poročali, da je bila pri volitvah na univerzi v Akademsko akcijo lista, ki so jo postavili katoliški akademiki, najmočnejša. Ker pa se iz kulturne opredelitve akademikov mora računati na poznejše intelektualne delavce med narodom, je primerno, da se ob danem dejstvu nekoliko dalje pomudimo.

Tudi letos je bila za volitve v AA zelo živahna agitacija.

Pri volitvah so postavili kat. akademiki

Poravnajte naročnino — prispevajte v tiskovni sklad!

»Slovensko listo«, nacionalistični »Nacionalno listo«, levičarji pa listo »Slovenskih demokratiških študentov«.

Volilni rezultat je bil naslednji: »Slovenska lista« je dobila 408 (44.1%) glasov in ji pripadajo 4 odborniki.

»Nacionalna lista« 295 glasov in 2 odbornika.

»Lista slovenskih demokratiških študentov« 221 glasov in 2 odbornika.

Vseh volilnih upravičencev je bilo letos 1270, oddanih glasov pa 937, 13 glasov je bilo neveljavnih.

Leta 1936 oddanih glasov 986:

»Slovenska lista« 419 (42.5%)
»Nacionalna lista« 239 (24.2%)
»Demokratska lista« 328 (33.5%)

Leta 1937 oddanih glasov 924:

»Slovenska lista« 408 (44.1%)
»Nacionalna lista« 295 (31.9%)
»Demokratska lista« 221 (23.9%)

Ta pregled nam kaže, da so ohranili katoliški akademiki svoje postojanke in celo napredovali ter pridobili še enega odbornika.

Zelo pa so nazadovali levičarji, napredovali pa so nacionalisti, kar tudi ni brez značilnosti. Vsekakor so levičarske fraze izgubile za letos svojo privlačnost. Tisti ljudje, ki so nagnjeni v smer, ki je protiljudska, pa se sedaj zatekajo k »nacionalizmu«, kjer najdejo vsaj v kulturnobojnem oziru zelo veliko sorodnost duha.

Tudi te volitve so dokazale, da je slovenska univerza v taboru slovenskega ljudstva.

IZ VINIČARSKIH VRST

Viničarji v Slov. goricah

Naš novi list »Slovenski delavec« je zagledal beli dan. Rodila ga je potreba današnjega časa, poklicala ga je na bojno fronto našega malega človeka, ki živi od naporega dela v svojem stanu.

Slovenjegoriški viničarji, katerih število nas je do 6000 družin, pozdravljamo naše novo glasilo »Slovenskega delavca«, ki smo ga zelo veselili. Saj bo zastopal interese tudi našega delavstva. Viničarski stan je danes nujno potreben močne opore in pomoči.

Viničar je s svojo družino nekak najemnik, začasno v službi delodajalca vinogradnika, ki mu plača delo v denarju. To je le samo pri takozvanih »gospodskih viničarjih«. Druga vrsta tega proletarijata, kmečki viničarji pa prejemajo plačo le v blagu.

V tem položaju pa je dandanes ogromna razlika med »gospodskimi« in »kmečkimi« viničarji. Naj omenimo samo na kratko nekaj žalostnih ugotovitev. Gospodski viničarji, dasi njih življenje ni prijetno radi slabih plač, žive napram kmečkim viničarjem mnogo boljše, vsaj opravljajo edino poklicno delo, ne, da bi zahtevalo od njih še več. Tem bolj pa so ponekod pravi trpini kmečki viničarji, ki žive v največji bedi in v največjem trpljenju. Ne rečemo, da se godi vsem tako, ampak v veliki večini. Dandanes živi po hribovskih kmečkih kočah mnogo viničarskih družin v mizernem stanju. Izpostavljene so najbridkejši usodi. Ubogi kmečki viničar mora mnogokrat poleg svoje službe (delo v vinogradu) opravljati pri kmetu tudi vsa druga dela, pripadajoča kmečkim hlapcem. Žene viničarjev pa nadomestujejo dekle. Tako se mora vse leto ubogi viničar mučiti v vinogradu, sadonosniku, polju itd. Svoje pridejke pa mora puščati v nemar, ker mu gospodar ne dopusti dovolj časa za njegovo gospodarstvo. Gospodar pa mu očita lenobo in ga pusti prepučenega samemu sebi, ko potrebuje pomoči. Če pa med letom gospodar potrebuje pomoči, mora viničar vse drugo pustiti ter se odzvati gospodarjevemu pozivu za delo pri njem.

Viničarji zahtevamo, ko smo zvesti svojim gospodarjem in vestni v svoji službi samo to, kar nam po pravici gre.

Gorje pri Bledu

V nedeljo, dne 7. novembra t. l. se je v našem kat. prosvetnem »Gorjanskem domu« vršil ustanovni občni zbor naše strokovne organizacije delavcev ZZZ. Tudi v naši fari smo delavci spoznali, da bomo le z lastno stanovsko organizacijo mogli braniti in zboljševati svoje in svojih družin gospodarske koristi. Strokovna organizacija je tudi nam postala življenska potreba.

Občni zbor je otvoril predsednik pripravljalnega odbora tov. Mulej Franc, ki je pozdravil zbrano članstvo, zastopnika centrale in predsednika jeseniške krajevene organizacije ZZZ tovariša Leskovca Ivana. V poročilih, ki so jih podali odborniki pripravljalnega odbora, je bilo jasno videti, da je bila pri nas ZZZ potrebna in važna ustanova za naše delavstvo, ki je v naši fari precej številno. Po teh poročilih je predsednik centrale tov. Preželj France v lepem in jedrnatem govoru povedal kaj je ZZZ, kakšni in kateri morajo biti temelji strokovne delavske organizacije, kako naj naša podružnica praktično deluje, kaj je to naša kat. slovenska skupnost, o farnem občestvu. Končno je povedal tudi o zadnjih uspehih, ki jih je ZZZ dosegla. Omenil nam je med drugimi tudi, da je ZZZ sklenila samo v teku 10 mesecev 1937 že devet kolektivnih pogodb in sporazumov.

Pri volitvah smo izvolili sledeče tovariše: Polda Jožeta za predsednika, Kobal Antona, Hribar Ludvika, Dežman Joško, Kozel Karla, Jan Ivana in Polak Viktorja v odbor, v nadzorstvo pa tov. Polc Ivana, Breznik Tineta in Pretnar Matevža. — Ko je zazvonilo »Ave Marijo« smo z molitvijo zaključili lepo uspešni občni zbor. Bog živi!

Remšnik

Tujec reže skopo kruh. Tudi na Remšniku imamo pritožbe čez razmere sedanjega časa. Tu je kupil neki veleposestnik veliko množino stoječega lesa in ta gospod po mišljenju Nemeč, plačuje najnižje mezdje. Na pohorski strani plačujejo za isto delo 6—8 din več. Je pa letos sploh radi zboljšanja lesnih cen prišlo dosti lesnih delavcev. Celo iz Mislinjske doline so prišli, žal taki, ki se pogode za vsako ceho in tako se godi škoda krščanskemu delavcu. Želimo resno, naj bodo oni, ki so prišli dela iskat sem, in domačini enotni v zahtevi plače, kakor tudi v vedenju, da ne bodo z nožem grozili, ako se katerega v dobrem smislu pouči! Organizacija bo marsikaj izboljšala, a raja na zemljo ne more nazaj spraviti, kakor to obljubljuje komunisti in brezbožniki!

DROBNE DOMAČE

Finančni minister je podpisal kredit za podporo prizadetim po toči. Dravski banovini bo dodeljeno din 1.000.000.— za nakup živil, ki se bodo razdelile v kraje, kateri so bili prizadeti po vremenskih neugodah.

V prepiru, ki so bili običajni med bratomo Jožefom in Martinom Sajkom je 20 letni Martin potegnul nož in zabodel 23 letnega Jožefa. Martina Sajka in njegovega prijatelja Franca Miheliča so orožniki iz Poljčan aretirali in odgnali v sodne zapore.

Bлізу Razdrtega, onstran državne meje, se je ponesrečil s svojim avtomobilom ljubljanski trgovec Filip Bizjak. Bizjak in njegova 18 letna hčerka sta si zlomila nogi. Svak Dolenc pa si je poleg tega še pretresel možgane. Odpeljani so bili v tržaško bolnico.

Med Lukovico in Krašnjo v Črnem grabnu je padel kot žrtev neznanega morilca kmečki sin France Okorn. Orožniki so začasno aretirali 70 letnega očeta Gašperja Okorna in njegovo 30 letno hčerko Lizo, ki najbrže nekaj vesta o umoru. Pokojnik je bil dober in priden fant.

Pri stavbeniku Kiffmanu v Mariboru so odkrili veliko goljufijo. Njegov polir je dogovorno z vozniški oškodovalec trdno pri nabavi gramoza tedensko za din 800. Podjetju je povzročeno nad din 20.000.— škode.

Na železniški progi blizu Beograda se je smrtno ponesrečil Slovenec, železniški uradnik Dominik Poblj. Pokojnik zapuščal 5 nepreskrbljenih otrok.

Iz kaznilnice v Nišu je pobegnil znani razbojnik Urbanč. Na Dolenskem, ki se mu je zelo priljubila, je zopet začel s svojim razbojniškim poslom. Orožništvo ga bo najbrže kmalu imelo v okovih, četudi ima razbojnik pri nekaterih ljudeh zaslobo.

Pri tekstilni tovarni Doctor in drug dela tvrdka Tönnies prizidek. V četrtek, ko so kopal temelje, se je zrūšil star beton ter zasul 24 letnega delavca Jurija Godca. Beton mu je zdrobil nogo v kolenu, da so mu jo morali odrezati.

100 letnico rojstva velikega cerkvenega in svetnega skladatelja Antona Försterja so te dni proslavljali v Ljubljani. Vseh slavnosti se je udeležila njegova 91 let stara žena, sinovi in hčere.

V rovu na zapadnem obratu v Trbovljah se je peljal rudar Suhadolčan z dvigalom po jarku. Na etaži je prehitro izstopil, vsled česar je padel med vodnice. Zdrobilo mu je kost v kolenu in raztrgalo kožo na več krajih.

Nemški mojster Silbermann Maks, zaposlen pri tvrdki Jugoteksta v Mariboru, je psoval in pretepal slovenske delavce. O njegovem postopanju je bila obveščena policija v Mariboru. Zaradi teh svojih dejanj je bil 2. t. m. obsojen na najvišjo globo in izgon iz naše države. Silbermann se mora izseliti iz naše države najkasneje do 10. t. m. Vsak pošten Slovenec mora odobravati energične ukrepe oblasti proti nekaterim, našega kruha presitim tujcem.

V Zagrebu se je pričela 8. t. m. konferenca o ureditvi delovnega časa delavcev in nameščenecv. Opozorjamo na tozadevno današnje posebno poročilo.

82 letni občinski revež Anton Kocbek je v ledeniku v Slov. goricah zažgal sušilnico za koruzo in lan, last Barbare Urbanč. Starček je izjavil orožnikom, da je zažgal iz maščevanja, ker mu je Urbančeva, pri kateri je bil teden dni, dajala slabo hrano in mu je povzru še grozila, da ga bo pretepla. Požigalec je star značen zaporov.

Mladega fanta so te dni našli obešenega v Prevorju pri Preštanju. Fant je bil božjasten in si je najbrž vzel življenje v duševni zmedenosti.

V Poljansko dolino je šla na izlet večja družba, v kateri je bil tudi 30 letni Janez Porenta. Ko so se zvečer vračali izletniki s kolesi proti domu, so opazili, da Porente ni nikjer. Porenta je vozil brez luči in je padel čez občestno škarko, kjer so ga drugo jutro našli mrtvega.

Banovina je začela graditi novo cesto Ruše — Fala — Devica Marija v Puščavi. Premostiti je potrebno pri cestnih delih veliko globel, preko katere bodo razpeli železobetonski most z lokom 18 m razpetine.

Ljubljanska policija je bila obveščena, da je skočil v Mostah pri Ljubljani pod vlak neki možki. Strojevodja je opazil moža šele zadnji hip. Ugotovili so, da je samomorilec 36 letni mizarški pomočnik Ivan Senger. Pokojnik zapuščal družino v veliki bedi.

V neki nasladi je požgal razvanjski požigalec Franc Lobanjšek 7 domačij, med temi tudi svojo. Najbrže mu bodo za nekaj časa izbili tako naslado iz glave.

List izdaja za konzorcij: Preželj Franc, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, kaplan, Jesenice. — Za uredništvo odgovorja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Mišijonsko tiskarno: Jožko Godina, Groblje.